

Briselē, 2026. gada 9. jūlijā
(OR. en)

11631/26

LIMITE

COPS 426	EUMC 288
ANTICI 189	INDEF 140
POLMIL 297	HYBRID 90
COEST 550	ESPACE 122
COASI 142	CLIMA 389
CONUN 125	ENV 920
MAMA 185	CT 89
MOG 161	COTER 105
COTRA 61	CIVCOM 183
ELARG 151	RELEX 974
COWEB 100	JAI 959
COAFR 224	COMPET 933
COLAC 100	CFSP/PESC 1112
CONOP 45	CSDP/PSDC 481

PIEZĪME

Sūtītājs:	Pastāvīgo pārstāvju komiteja (II)
Saņēmējs:	Padome
Temats:	Kopīga izpratne – Apdraudējumi un izaicinājumi, ar ko saskaramies: ES stratēģiskās vides novērtējums

Kopīga izpratne – Apdraudējumi un izaicinājumi, ar ko saskaramies: ES stratēģiskās vides novērtējums

Pasaule, kurā dzīvojam

Eiropas Savienība saskaras ar nenoteiktu ģeostratēģisko situāciju, ko ietekmē nemitīgi un vienlaicīgi apdraudējumi vairākās jomās. Ir nepieciešama kopīga izpratne par šiem apdraudējumiem, balstoties uz 360 grādu pieeju, lai nodrošinātu, ka ES ir aprīkota un gatava pielāgoties, lai efektīvi aizsargātu savus iedzīvotājus, aizstāvētu savas intereses, stiprinātu savu stratēģisko autonomiju un samazinātu atkarību, kā arī aizstāvētu vērtības, kas ir tās dibināšanas pamatā, proti, cilvēka cieņas, brīvības, demokrātijas, vienlīdzības, tiesiskuma un cilvēktiesību ievērošanu.

Mūsu stratēģiskajā vidē notiek būtiskas strukturālas pārmaiņas – dažādas revizionistiskas lielvaras un arvien uzstājīgāki aktori tieši apdraud Eiropas drošību, stabilitāti un labklājību. Ar savu neprovocēto agresiju pret miermīlīgu kaimiņvalsti – Ukrainu – Krievija ir satricinājusi Eiropas drošības arhitektūru, kas tika izveidota pēc Aukstā kara. Tā rada tūlītējāko un tiešāko Eiropas drošības apdraudējumu, turklāt Ķīna ir viena no galvenajām pusēm, kas veicina tās agresiju pret Ukrainu un sadarbību ar tādiem aktoriem kā Baltkrievija, Irāna un Korejas Tautas Demokrātiskā Republika (KTDR). Krievijas kara pret Ukrainu iznākums būtiski ietekmēs Eiropas drošības arhitektūru. Ukrainas neatkarība, suverenitāte un teritoriālā integritāte tās starptautiski atzītajās robežās ir taisnīga un ilgstoša miera stūrakmens. Neatkarīga, droša, pārticīga un stabila Ukraina ir stratēģiska Eiropas drošības prioritāte.

Noteikumos balstīta starptautiskā kārtība un daudzpusējā sistēma, kuras pamatā ir starptautiskās tiesības, ANO Statūti un to principi, tostarp valstu suverenitātes un teritoriālās integritātes ievērošana, atturēšanās no draudiem vai spēka lietošanas, kā arī vispārējo cilvēktiesību atbalstīšana, joprojām ir būtiska gan Eiropai, gan starptautiskajai sabiedrībai kopumā. Tomēr tas viss ir pakļauts arvien lielākam spiedienam. Ir novērojama izteikta pāreja no noteikumiem uz varas dinamiku un arvien straujāka attālināšanās no starptautiskās sadarbības jaunu tehnoloģiju, klimata pārmaiņu un tirdzniecības jomā. Pieaugošie jūras apdraudējumi, kiberdraudi un hibrīddraudi vēl vairāk pastiprina Eiropas drošībai radītos izaicinājumus.

Šīs pārveides pamatā ir **dažu lielvaru**, galvenokārt Krievijas un Ķīnas, **apņēmība panākt dominējošo stāvokli reģionā un pārveidot globālo kārtību** atbilstoši savām interesēm, tādējādi veicinot atgriešanos pie ietekmes sfēru loģikas. Šie centieni ir nemitīgi un sistēmiski, un to pamatā ir ilgtermiņa investīcijas militārajās spējās, centieni panākt tehnoloģisko pārkumu un ekonomiskās ietekmes izmantošana. Šie aktori izmanto dziļu un bieži vien asimetrisku savstarpējo atkarību, lai izdarītu spiedienu uz tiem, kuri tiek uzskatīti par pretiniekiem. MI un automatizētu sistēmu integrācija militārajos, ekonomiskajos un politiskajos lēmumu pieņemšanas procesos palielina šo apdraudējumu ātrumu, apmēru un efektivitāti, savukārt arvien plašāk izmantotās hibrīddarbības tiecas izmantot mūsu vājās vietas, vienlaikus izpludinot robežu starp mieru un karu.

Tajā pašā laikā **Amerikas Savienotās Valstis**, kas ir mūsu vissvarīgākais stratēģiskais partneris, **pārfokusē savas prioritātes** un nostāju visās jomās. Konkrēti, tiek pārskatīts ASV ilgstošais ieguldījums Eiropas aizsardzībā un tiek sagaidīts, ka eiropieši uzņemsies lielāku atbildību par savu drošību. Eiropas Savienībai tas rada būtiskas sekas, ņemot vērā to, ka transatlantiskajai saiknei jau gadu desmitiem ir bijusi izšķiroša nozīme mūsu drošībā, stabilitātē un labklājībā. **Transatlantiskās attiecības un ES un NATO sadarbība joprojām ir ļoti svarīgas mūsu vispārējai drošībai.**

Mums tuvā kaimiņreģionā ES saskaras ar vēl vienu aktīvu konflikta zonu **Tuvajos Austrumos**, kas ir radījusi tūlītējas un tālejošas sekas drošības, ekonomikas un humanitārajā jomā. Konkrēti, nesena karš Persijas līcī, pastāvīgā spriedze reģionā, tostarp saistībā ar Izraēlu un Palestīnu, kā arī Libānu, ir spēcīgs atgādinājums par daudzdimensionālo apdraudējumu, ko minētā reģionālā eskalācija rada ES drošībai, ekonomiskajai noturībai un plašākām stratēģiskajām interesēm. Nestabilitāte Tuvajos Austrumos ir saistīta ar Krievijas negatīvo un ciešo sadarbību ar Irānu.

Šajā mainīgajā ģeopolitiskajā vidē ir vajadzīga spēcīga rīcība un ciešākas partnerības, lai aizstāvētu mūsu intereses un virzītu uz priekšu ES stratēģiskās prioritātes – uzlabot aizsardzības gatavību un veicināt globālo stabilitāti, jo īpaši kaimiņreģionā, nodrošināt tās labklājību un noturību un aizsargāt tās pamatvērtības un demokrātisko politisko modeli. To darot, ES ir iespēja veidot noteikumos balstītu turpmāko starptautisko kārtību un kalpot par pamatu globālajiem partneriem, kuri tāpat kā mēs atbalsta vispārējās normas un principus, starptautiskās tiesības un multilaterālismu.

ES rīcībā ir spēcīga politiskā un ekonomiskā ietekme, kā arī spēcīgi aizsardzības instrumenti, lai to panāktu. Tomēr mums ir jādara vairāk un **mūsu pašreizējās stiprās puses jāpārvērš varas spēkā.**

Mūsu stratēģiskā vide: pastiprināta stratēģiskā konkurence, sāncensība un sadrumstalotība

Krievija ir tūlītējākais, nozīmīgākais, tiešākais un ilgtermiņa drošības apdraudējums Eiropas kontinentam. Krievija cenšas sagraut Eiropas un globālās drošības kārtību un veicināt pārvaldības modeli, kura pamatā ir ietekmes sfēras un ar kura palīdzību tā cenšas no jauna apliecināt savu dominējošo stāvokli attiecībā pret kaimiņvalstīm. Lai gan Krievijai nav izdevies sasniegt savus militāros un stratēģiskos mērķus, tā turpina ignorēt diplomātiskos centienus izbeigt agresijas karu un panākt taisnīgu un ilgtspējīgu mieru kontinentā un vienlaikus cenšas atjaunot savus spēkus un militārās spējas, kā arī starptautiskajā līmenī atjaunot savu kā globālas lielvaras tēlu. Krievijas militāro spēku koncentrēšana pie Eiropas robežām, pieaugošā sabiedrības militarizācija un pāreja uz kara ekonomiku, kā arī konkrēti vērienīgi mērķi tādās svarīgās stratēģiskās rūpniecības un tehnoloģiju jomās kā kosmoss un kodolenerģija rada Eiropas drošības apdraudējumu ilgtermiņā.

Tajā pašā laikā Krievija ir pastiprinājusi hibrīdkampaņu pret ES un tās dalībvalstīm, tostarp kritiskās infrastruktūras darbības traucējumus, spiegošanu, kiberuzbrukumus, ārvalstu īstenotu informācijas manipulāciju un iejaukšanos, satelītu traucējumus, migrācijas instrumentalizāciju, kā arī iejaukšanos vēlēšanās un fizisku sabotāžu, kā arī citus naidīgas iejaukšanās veidus. Tās mērķis ir graut Eiropas vienotību un demokrātiju, izraisīt bailes un polarizāciju sabiedrībā un, kas ir īpaši svarīgi, atturēt no Ukrainas turpmākas atbalstīšanas. Krievija plašākā Eiropas kaimiņreģionā – no Rietumbalkāniem, caur Melnās jūras reģionu un Dienvidkaukāzu līdz pat Centrālāzijai – izmanto plašu hibrīdinstrumentu klāstu, kas tieši ietekmē galvenās ES politiskās un drošības intereses. Lai finansētu savu kara mašīnu, Krievija naftas eksportam izmanto ēnu flotes kuģu tīklu, tādējādi izvairoties no sankcijām un vienlaikus radot jūras, vides, juridiskus un izpildes riskus.

Ķīna sevi pozicionē tā, lai gūtu virsroku sistēmiskajā konkurencē, apvienodama rūpniecisko mērogu, tehnoloģiskās ambīcijas un globālo tvērumu un vienlaikus izmantodama nestabilitāti. Ķīnas asimetriskās priekšrocības attiecībās ar ES, sākot ar tirdzniecības nelīdzsvarotību un beidzot ar kritiski svarīgām izejvielām un tehnoloģiskajiem sasniegumiem dažās jomās, kā arī tās vēlme izmantot šīs priekšrocības kā ietekmes līdzekli pret ES un citām valstīm, lai īstenotu savu mērķi kļūt par pasaules vadošo lielvaru, padara Ķīnu par būtisku ilgtermiņa stratēģisko izaicinājumu. Ķīnas atbalsts Krievijas agresijai pret Ukrainu ir būtisks faktors, kas veicina Maskavas rīcību. Ķīna turpinās centienus palielināt savu ietekmi Eiropā.

Šīs norises apvienojumā ar radikāli mainīto apdraudējuma vidi un pastiprināto sadarbību starp stratēģiskajiem sāncenšiem, kuri tagad rīkojas saskaņotāk, dalās spējās un mācās no pašreizējiem pieaugošajiem konfliktiem, liek ES un tās dalībvalstīm steidzami stiprināt savu aizsardzības gatavību, drošības un atturēšanas spējas. Spēcīgāka un spējīgāka ES drošības un aizsardzības jomā pozitīvi ietekmēs globālo un transatlantisko drošību un papildina NATO, kas tām valstīm, kuras ir šīs organizācijas locekles, aizvien ir to kolektīvās aizsardzības pamats.

Lai ES varētu orientēties šajā jaunajā stratēģiskajā vidē, arvien lielāka nozīme ir ciešākai sadarbībai ar līdzīgi domājošiem un citiem partneriem drošības un aizsardzības jomā.

Šajā kontekstā galvenās ģeopolitiskās dinamikas attīstība Eiropas Savienībai rada jaunas fundamentālas stratēģiskas dilemmas. Ķīnas vērienīgie mērķi un uzstājība, kas **arvien pieaug**, apvienojumā ar **stratēģisko konkurenci**, kas pašlaik raksturo ASV un Ķīnas attiecības, arvien vairāk ietekmēs ES drošību, konkurētspēju un ekonomisko drošību un noturību. **Ķīnas un Krievijas stratēģiskās partnerības padziļināšanās**, tostarp militārās sadarbības jomā, arī turpinās palielināt stratēģisko zonu savstarpējo savienotību no Eiropas līdz Indijas okeāna un Klusā okeāna reģionam, kā arī savienot un pastiprināt drošības apdraudējumus. Tajā pašā laikā **daudzpusējā sistēma saskaras ar vēl nepieredzētu spiedienu**, jo pasaules lielvalstis arvien vairāk dod priekšroku konkurencei un piespiešanai, nevis sadarbībai un samazina savas saistības un ieguldījumu daudzpusējās iestādēs un noteikumos. Klaji starptautisko tiesību pārkāpumi, ANO Statūtu pamatprincipu neievērošana un vispārējo normu nopietna apstrīdēšana rada pēdējo astoņdesmit gadu laikā izveidotās globālās kārtības fundamentālu apdraudējumu. Tas ietver pievēršanos neatliekamiem globāliem izaicinājumiem, ko rada, piemēram, klimata pārmaiņas, MI izmantošanas reglamentēšanu un starptautisko tiesību, tostarp starptautisko cilvēktiesību un starptautisko humanitāro tiesību, plaša mēroga pārkāpumu novēršanu. Finansējuma samazināšana humānajai palīdzībai un sadarbības centieniem visā pasaulē apdraud veselās valstis un miljoniem dzīvību.

Nemot vērā minēto, ES atrodas daudzdimensionālas ilgtermiņa krīzes apstākļos, kur galvenais izaicinājums vairs nav tas, kā pārvaldīt atsevišķus apdraudējumus, bet gan, kā pārvaldīt kumulatīvus un mijiedarbīgus satricinājumus dažādās jomās un reģionos. Starptautiskās attiecības arvien vairāk raksturo stratēģiska, politiska un ekonomiska konkurence, konfrontācija un, visbeidzot, konflikts.

ES drošība tagad saskaras arī ar ģeoekonomiskiem izaicinājumiem, tostarp to, ka par ieroci tiek izmantota tirdzniecība un piegādes ķēdes, piekļuve enerģijai un citiem resursiem. Stratēģiskās un bieži vien asimetriskās atkarības, piegāžu un kuģošanas kritiskie punkti liek ES uzskatīt ekonomisko un tehnoloģisko konkurētspēju arī par galvenajiem mūsu drošības virzītājspēkiem. Tāpat kā ir saplūduši iekšējie un ārējie apdraudējumi, arī ģeopolitiskie un ģeoekonomiskie apdraudējumi savstarpēji pārklājas, tāpēc ir vajadzīga integrēta pieeja. Līdz ar to ir jāmazina neaizsargātība visās stratēģiskajās nozarēs, kas ir kritiski svarīgas mūsu sabiedrību noturībai, lai aizsargātu mūsu vērtības un intereses.

Ukraina ir apliecinājusi ārkārtēju noturību, saskaroties ar Krievijas agresiju, ir spējusi mainīt dinamiku kaujas laukā par labu sev un ir pierādījusi, ka spēj nodrošināt drošību ārpus savām robežām, turklāt tai ir neizmantots aizsardzības industrijas potenciāls. ES ir panākusi vienotību un apņēmību attiecībā uz atbalstu Ukrainai un turpmāka spiediena izdarīšanu uz Krieviju.

Krievijas agresijas karš pret Ukrainu un pieaugošie ģeopolitiskie izaicinājumi ir vēl vairāk pastiprinājuši un uzsvēruši **paplašināšanās ģeostatēģisko nozīmi** kā būtisku ieguldījumu Eiropas mierā, drošībā, stabilitātē un labklājībā, turklāt pievienošanās kandidātvalstis arvien vairāk tiek uzskatītas par drošības veicinātājām. Kandidātvalstu tuvināšana Eiropas Savienībai, izmantojot pievienošanās procesu, kas balstīts uz nopelniem un ticamām reformām, samazina šo valstu politisko un ekonomisko atkarību un veicina ES kopīgo mērķu sasniegšanu.

Rietumbalkāni, tāpat kā Moldova un Ukraina, ir Eiropas Savienības nākotnes neatņemama daļa ar dalības Eiropas Savienībā perspektīvu. Ārpolitikas saskaņošanas stiprināšana, sadarbības padziļināšana drošības un aizsardzības jomā un noturības veidošana pret kopīgiem izaicinājumiem, piemēram, hibrīddraudiem un cita veida apdraudējumiem, kas izriet arī no reģiona un reģionālu un ārēju aktoru iespaidā ietekmē ES, joprojām ir ES un Rietumbalkānu partnerības galvenie elementi, tāpat arī iekļaujoša reģionālā sadarbība, izlīgums un labas kaimiņattiecības.

Mūsu **austrumu kaimiņreģionā** Krievija veic hibrīddarbības pret vairākiem svarīgiem partneriem, tostarp Moldovas Republiku un Armēniju. Krievija nosaka Baltkrievijas autoritāro virzienu kā standartu citām valstīm, kuras pakļaujas Krievijas ietekmei. **Baltkrievijas** iekšējās represijas, aktīvais militārais atbalsts Krievijas agresijai pret Ukrainu, jo īpaši, ļaujot Krievijai un tās bruņotajiem spēkiem izmantot savu teritoriju, tostarp taktisko kodolieroču izvietošanai, kā arī hibrīdoperācijas pie ES ārējām robežām, tostarp ekonomiskas un citas destabilizējošas darbības pret ES un tās dalībvalstīm, joprojām ir nopietns drošības izaicinājums ES.

Stabilitāte un drošība plašākā **Melnās jūras reģionā** ir stratēģiski svarīga Eiropas Savienībai. Šo reģionu ir smagi skārusi Krievijas agresija pret Ukrainu, par ko liecina atkārtoti dronu incidenti ES dalībvalstu teritorijā, kam ir tālejoša ietekme uz drošību, noturību, kuģošanas brīvību un ekonomikas attīstību, kritisko infrastruktūru un savienotību.

Vidusjūras austrumdaļa joprojām ir stratēģiski nozīmīgs reģions ES drošībai un stabilitātei, kas gan piedāvā ievērojamas iespējas, gan rada nozīmīgus izaicinājumus. Aizstāvēt savas un dalībvalstu intereses, ES būtu jāstimulē partneri reģionā iesaistīties sadarbības satvaros un partnerībās, pilnībā ievērojot starptautiskās tiesības un ES *acquis*. ES stratēģiskajās interesēs joprojām ir arī pakāpeniski, samērīgi un atgriezeniski veidot savstarpēji izdevīgas attiecības ar **Turciju** atbilstoši Eiropadomes 2024. gada aprīļa secinājumiem. Būtiska nozīme sadarbības virzīšanā dažādās jomās būs pašas Turcijas konstruktīvai iesaistei. Šajā sakarā ES turpmākā ES un Turcijas sadarbības paplašināšanā īpašu nozīmi piešķir Kipras neregulējuma sarunu atsākšanai un progresam tajās. ES joprojām sagaida, ka Turcija nepārprotami apņemsies uzturēt labas kaimiņattiecības, tostarp atteiksies no jebkādiem spēka lietošanas draudiem.

ES ir tiešas un vitālas intereses attiecībā uz to, lai **Vidusjūras baseinā, kā arī plašākā dienvidu kaimiņreģionā** valdītu stabilitāte, drošība un ekonomiskā izaugsme. Eiropas un Vidusjūras reģiona partnerības stiprināšana ir stratēģiska ES prioritāte, lai stiprinātu ekonomiskās saites, politiskās attiecības un sadarbību drošības jomā ar Vidusjūras dienvidu reģiona partneriem, tādējādi radot kopīgas iespējas un pievēršoties kopīgiem izaicinājumiem.

Mūsu **dienvīdu kaimiņreģionā** tiešu izaicinājumu ES stratēģiskajām interesēm rada situācijas straujā pasliktināšanās Tuvajos Austrumos. Tad ja netiek novērstas konfliktu masveida civilās un humanitārās sekas, kā arī dziļā reģionālā neuzticēšanās un būtiskā spriedze, tas ir būtisks risks un rada milzīgu spiedienu uz ES humanitārajām, finanšu un migrācijas pārvaldības spējām.

Lai gan mūsu **dienvīdu kaimiņreģionu** apdraud ievērojama nestabilitāte, kas plešas no Lībijas līdz Jemenai un Irākai, visneatliekamākos izaicinājumus ES šobrīd joprojām rada situācija Izraēlā un Palestīnā, stabilitāte **Sīrijā un Libānā** un kara ar Irānu seku pārvarēšana. Ārkārtīgi svarīga ir reģionālā stabilitāte un kuģošanas brīvības un droša tranzīta pilnīga atjaunošana caur Hormuza šaurumu, kā arī sarunu ceļā panākts ilgtermiņa risinājums visiem neatrisinātajiem jautājumiem atbilstoši starptautiskajām tiesībām. ES stratēģiskajās interesēs joprojām ir atbalsts divu valstu risinājumam un tādām izraēliešu un palestīniešu konflikta atrisinājumam, kas rada drošības un miera iespēju visiem. **Persijas līcis** joprojām ir viens no būtiskiem ES kaimiņreģioniem. Tā stabilitāte ir ārkārtīgi svarīga reģionālajai drošībai, ekonomikas diversifikācijai un piegādes drošībai. Pašreizējie notikumi uzsver Hormuza šauruma un Bābelmandeba šauruma stratēģisko nozīmi – tie ir Eiropai kritiski svarīgi kā jūras artērijas. Traucējumi šajos ūdensceļos apdraud reģionālo drošību un stabilitāti, grauž kuģošanas brīvību un starptautisko tiesību ievērošanu, apdraud pārtikas nodrošinājumu un piegādes ķēdes un kavē brīvu tirdzniecības plūsmu, savienojamību, enerģijas dažādošanu un ekonomisko noturību. Vienlaikus **Irāna** ar savu kodolprogrammu un ballistisko raķešu programmu, militāro sadarbību ar Krieviju, destabilizējošām darbībām reģionā un Eiropā un represijām pret savu tautu turpina apdraudēt reģionālo un starptautisko drošības kārtību.

ES drošības vidi arvien vairāk ietekmē norises **Arktikas reģionā** un tā apkaimē, tostarp saistībā ar militāro spēku koncentrēšanu, hibrīddraudiem, vides un klimata problēmām un nepieciešamību pēc sabiedrības noturības. Ģeopolitiskā spriedze un ģeoekonomiskā sāncensība Arktikā prasa, lai ES kopā ar mūsu partneriem reaģētu.

Āfrika ir Eiropas Savienībai stratēģiski svarīgs kontinents, kam ir ievērojams potenciāls, ņemot vērā gados jaunu iedzīvotāju īpatsvaru un iedzīvotāju skaita pieaugumu, dinamiskās tautsaimniecības un daudzveidīgos dabas resursus. Tomēr šā potenciāla attīstību kavē nestabilitāte, ekonomiskā neaizsargātība, konflikti, terorisms un vardarbīgs ekstrēmisms, un/vai organizētā noziedzība. Tajā pašā laikā konkurence starp vidējām varām un lielvarām par ietekmi Āfrikā saasinās, veicinot agresīvas ietekmes gūšanas stratēģijas gan militārajā jomā, gan ekonomikas, banku, mediju jomās un kiberjomā, un šīs tendences arvien vairāk gūst virsroku pār koordinētiem ilgtermiņa stabilizācijas un attīstības centieniem. Demogrāfija, ieilguši konflikti un stabili valsts struktūru un sociālās infrastruktūras trūkums rada apstākļus, kas veicina krīžu izcelšanos gan Sudānā un Sāhelā, gan Gvinejas līča virzienā. Minētie krīzes punkti izplatījās plašākā reģionā, skarot kopienas, radot drošu patvērumu teroristu un noziedznieku tīkliem un piesaistot naidīgas ārvalstu (piemēram, Krievijas) ietekmes izplatīšanos. **Sāhela** joprojām ir ārkārtīgi svarīga Eiropas drošībai savstarpēji saistīto apdraudējumu dēļ, kuri skar mūsu intereses, proti, terorisms un tā izplatīšanās kaimiņvalstīs, organizētās noziedzības tīkli, kas kontrolē narkotiku un cilvēku tirdzniecības maršrutus uz Eiropu, kā arī ciešāka sadarbība starp Krieviju un Sāhelas centrālās daļas valstu iestādēm, turklāt situāciju pasliktina tādi faktori kā valsts nestabilitāte, drošības vakuums un stratēģisko konkurentu pastiprināta klātbūtne. **Sudānu** joprojām ir pārņēmusi pasaulē lielākā iekšējās iedzīvotāju pārvietošanas un bada krīze, kas izraisa kritiskas sekas reģionālā līmenī un ārpus tā, tostarp attiecībā uz ES. Neaizsargātības un nestabilitātes savtīga izmantošana vēl vairāk destabilizē nestabilas valstis un to tautsaimniecības, vienlaikus vājinot civiliedzīvotāju un cilvēktiesību aizsardzību. Neatbilstīga migrācija ir kopīgs izaicinājums, kas jāpārvar ES un Āfrikai, jo abas puses ir ieinteresētas panākt, lai migrācija noritētu drošā, sakārtotā un atbilstīgā veidā.

Indijas un Klusā okeāna reģiona un Eiropas drošība ir savstarpēji saistītas vairāk nekā jebkad agrāk. Ķīnas aizvien uzstājīgākā uzvedība Dienvidķīnas jūrā un Austrumķīnas jūrā, un Taivānas šaurumā var arvien vairāk ietekmēt Eiropas un Indijas un Klusā okeāna reģiona drošību, stabilitāti un labklājību. *Status quo* maiņa Taivānas šauruma apkaimē atstātu ievērojamu ietekmi uz globālo drošību. Attiecībā uz citām vietām **Āzijā** reģionam, kā arī Eiropas Savienībai joprojām nopietnas bažas drošības jomā raisa Afganistāna – saistībā ar terorismu, vardarbīga ekstrēmisma izplatību, narkotiku kontrabandu un arvien lielākiem izaicinājumiem, kas izriet no neatbilstīgas migrācijas. Daži aktori, piemēram, Korejas Tautas Demokrātiskā Republika (KTDR), turpina reģionu un starptautisko mieru un drošību apdraudēt ar masu iznīcināšanas ieročiem un savām kodolprogrammām un ballistisko raķešu programmām, kā arī arvien vairāk – ar izlūkošanas operācijām, kiberuzbrukumiem un dezinformācijas kampaņām. Arī nepārtrauktie senākie konflikti turpina kavēt visaptverošu reģionāla mēroga drošības pasākumu izstrādi.

Visbeidzot, ar **Latīņameriku un Karību jūras reģionu** mūs vieno dziļas vēsturiskas un kultūras saites, kā arī stingra iestāšanās par multilaterālismu, kura pamatā ir kopīgi pamatprincipi un vērtības. Tomēr sociālekonomiskā nelīdzsvarotība vairākās Latīņamerikas valstīs un dažos gadījumos apdraudētā politiskā stabilitāte var izraisīt nestabilitāti un traucējumus. Centrālamerikā reģionālā šķelšanās un spēcīgais migrācijas spiediens, iespējams, turpināsies, veicinot turpmākus transnacionālus izaicinājumus, kas saistīti ar organizēto noziedzību.

Šīs krīzes parāda, kā **reģionālie konflikti rada sistēmiskas globālas sekas**. Vidi nosaka kaskādveida dinamika. Konflikts izraisa enerģijas plūsmu traucējumus; enerģijas satricinājumi veicina inflāciju un ekonomisko nestabilitāti; ekonomiski spiedīgi apstākļi saasina sociālo spriedzi un vairo politisko sadrumstalotību. ES, būdama principu vadīts aktors, kas veicina multilaterālismu un preventīvu diplomātiju, uz šiem izaicinājumiem reaģē, veidojot partnerības, kuras palīdz nodrošināt mūsu drošību, savukārt vidēja līmeņa dalībnieki visā pasaulē arvien vairāk izmanto riska ierobežošanas pieejas, kuru pamatā ir bažas par enerģētiku, pārtikas nodrošinājumu un suverenitāti un kuras ir mazāk tendētas pieskaņoties mūsu perspektīvām.

Jauni un transnacionāli apdraudējumi un izaicinājumi

Plašākā stratēģiskā vidē ES saskaras ar bīstamu bruņotas agresijas, nelikumīgas aneksijas, nestabilu valstu, revizionistisku lielvaru un autoritāru režīmu kombināciju. Šī vide ir laba augsne **daudziem transnacionāliem Eiropas drošības apdraudējumiem**, sākot ar terorismu, vardarbīgu ekstrēmismu un organizēto noziedzību un beidzot ar hibrīdkonfliktiem un kiberuzbrukumiem, neatbilstīgas migrācijas intrumentalizāciju, ieroču izplatīšanu un ieroču kontroles arhitektūras pakāpenisku vājināšanos. Šādu dinamiku saasina finansiālā nestabilitāte un ārkārtīgi lielas sociālas un ekonomiskas atšķirības, kas arvien vairāk ietekmē mūsu drošību. Sāncensība par ietekmi ir kļuvusi par būtisku nedrošības, nestabilitātes un ekonomiskā svārstīguma virzītājspēku mūsu kaimiņreģionos.

Ir jāpievēršas **neatbilstīgas migrācijas** radītajam izaicinājumam, tostarp tās pamatcēloņu novēršanai, ar mērķi apkarot noziedzīgos kontrabandas tīklus un instrumentalizāciju, ko izmanto apdraudējumu izraisošie aktori. Tas ir arī jādara, neatbilstīgas izceļošanas novēršanas jomā veidojot spēcīgas partnerības ar trešām valstīm, kā arī drošā un sakārtotā veidā atbilstoši dalībvalstu kompetencēm izmantojot likumīgas migrācijas iespējas.

Organizētās noziedzības tīkli, kas savu darbību ir izvērsuši transnacionālā mērogā, joprojām ir nopietns apdraudējums Eiropas iedzīvotājiem, uzņēmumiem un iestādēm, kā arī Eiropas ekonomikai. Tas arī pakāpeniski rada destabilizāciju, ko paātrina mākslīgais intelekts (MI) un citas jaunās tehnoloģijas, un arvien ciešāku savstarpēju sasaisti, noziedzīgām grupām darbojoties dažādos reģionos un kontinentos. Narkotiku un šaujamieroču nelikumīga tirdzniecība, nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizācija, kibernetiskā noziedzība un migrantu kontrabanda rada kopīgu apdraudējumu ES, Rietumbalkāniem, Latīņamerikai un Karību jūras reģionam, kā arī arvien vairāk Rietumāfrikai. Stratēģisko vidi, jo īpaši mākslīgā intelekta jomā, turpinās veidot **sacensība par tehnoloģisko dominanci**, kas ir uz aizstāšanu vērsta konkurences joma un kritisks spēju veicinātājs. Aktori, kas izvirzīsies vadībā MI jomā, varēs integrēt lēmumu pieņemšanu, militārās sistēmas, informācijas manipulāciju un ekonomisko varu tā, ka tas tiem radīs strukturālas priekšrocības. Šī dinamika palielina iespēju, ka globālā mērogā varas sadale būs koncentrētāka.

Valstiskie un nevalstiskie aktori, kas izmanto **hibrīd**taktiku, kiberuzbrukumus, ielaušanos gaisa telpā ar dronu un citu līdzekļu palīdzību, dezinformācijas kampaņas, iejaukšanos mūsu vēlēšanās un politiskajos procesos, ekonomisko piespiešanu un neatbilstīgas migrācijas plūsmu instrumentalizāciju, kā arī spiegošanu, tostarp starp partneriem, ir panākuši konflikta sliekšņa mazināšanos, kas rada tiešus un sensitīvus mūsu drošības un demokrātiskās integritātes apdraudējumus, vienlaikus aktualizējot vainas noliegšanas un nodarījuma attiecināmības dilemmas.

Ārvalstu īstenotas informācijas manipulācijas un iejaukšanās (*FIMI*) uzbrukumi kļūst arvien intensīvāki gan biežuma, gan sarežģītības ziņā. Tādiem aktoriem kā Krievijai un citiem *FIMI* ir daļa no plašākas politiskās karadarbības rīkkopas. Šie aktori mūsu atvērtajās sabiedrībās identificē plaisas un vājās vietas un saasina šķelšanos, radot nestabilitāti un tiecoties panākt lēmumu pieņemšanas paralīzi. Apdraudējumu izraisošie aktori bieži vien *FIMI* apvieno ar citām hibrīddarbībām, un tie darbojas koordinētās ilgtermiņa kampaņās. Šie apdraudējumi ne tikai grauj demokrātiskos procesus un sabiedrības uzticēšanos, bet arī rada būtiskus izaicinājumus mūsu drošībai un informācijas integritātei.

Tā kā mūsu kaimiņreģionos – no Ukrainas līdz Irānai – ir palielinājies kaujaslauku un kara zonu skaits, karadarbības tehnoloģiju un industrijas nozares ir piedzīvojušas strauju attīstību, atklājot jaunas eiropiešu **kritisko spēju nepietiekamības** un neaizsargātības, tostarp munīcijas, pretgaisa aizsardzības un dronu ziņā.

Masu iznīcināšanas ieroču un to nogādes līdzekļu **izplatīšana**, iespējams, palielināsies, jo lielākās kodolvalstis paplašina savu arsenālu, turpina izstrādāt un testēt jaunas ieroču sistēmas un distancējas no esošajiem ieroču kontroles mehānismiem. KTDR kodolprogramma un ballistiskā programma joprojām raisa arvien lielākas bažas. Irānas kodolprogramma joprojām nav pakļauta starptautiskai uzraudzībai un ir pastāvīgs nestabilitātes un konfliktu avots reģionā. Gan Krievija, gan Ķīna paplašina savu kodolieroču arsenālu un izstrādā jaunas ieroču sistēmas. Krievijas vadība saistībā ar iebrukumu Ukrainā ir izmantojusi draudēšanu ar kodolieročiem. Reģionālajām lielvarām ir piekļuve arī sarežģītiem parastajiem ieročiem, sākot ar piekļuves ierobežošanas un teritorijas bloķēšanas sistēmām un beidzot ar ballistiskajām un spārnotajām raķetēm. Šīs tendences saasina bruņojuma kontroles arhitektūras sairšana Eiropā, sākot no Līguma par konvencionālajiem bruņotajiem spēkiem Eiropā un beidzot ar Līgumu par vidējas un tuvas darbības kodolieročiem un "Atvērto debesu" līgumu. Šis normatīvais vakuums tiešā veidā ietekmē ES drošību. Ķīmisko ieroču vispārējā aizlieguma garantēšana ir kopīga globāla atbildība.

Vienlaikus arvien apstrīdētāka kļūst brīva un droša piekļuve **globālajām stratēģiskajām telpām**. Kibertelpa ir kļuvusi par stratēģiskas konkurences lauku laikā, kad pieaug atkarība no digitālajām tehnoloģijām. Mēs arvien biežāk saskaramies ar sarežģītākiem kiberuzbrukumiem. Ir būtiski saglabāt atvērtu, brīvu, stabilu un drošu kibertelpu.

Spēcīga ietekme uz drošību un aizsardzību ir **kosmosa** operacionālajai telpai. Tā ir izšķirīga novērošanas, uzraudzības, navigācijas un komunikācijas spēju nodrošinājumam, tomēr tā ir pārslogota un apstrīdēta telpa, kurā stratēģisko konkurentu rīcība kļūst arvien bezatbildīgāka, bieži tiek apdraudēta orbitālā un uz zemes esošā kosmosa infrastruktūra, turklāt tas notiek uz fona, kad lielākie un jaunie aktori ievērojami paplašina savu klātbūtni un gatavojas karadarbībai kosmosā.

Jūras drošība visā pasaulē ir ārkārtīgi svarīga ES drošībai, tās ekonomikas attīstībai, brīvai tirdzniecībai, transportam un enerģētiskajai drošībai. ES ir apņēmusies ievērot tiesisko kārtību, kas izveidota ar *UNCLOS*, atzīstot tās centrālo nozīmi, un sagaida, ka visas valstis ievēros jūras tiesību pamatprincipus un noteikumus. ES saskaras ar strauji pieaugošu jūras apdraudējumu ainu, sākot ar tradicionālajiem apdraudējumiem, piemēram, pirātismu, cilvēku tirdzniecību un bruņotu laupīšanu jūrā, un beidzot ar valsts virzītu piespiešanu un hibrīduzbrukumiem kritiskajai infrastruktūrai, tostarp Eiropas ūdeņos. Kaut gan tādas jaunās tehnoloģijas kā mākslīgais intelekts, ko pielieto bezpilota zemūdens kuģos, rada daudzas iespējas, vienlaikus tās jūras operacionālajā telpā izraisa īpašas neaizsargātības, kas ir jānovērš. Visā pasaulē arvien biežāk notiek strīdi par jūras zonām, kritiskiem jūras ceļiem un vairākiem jūras pārslogojuma punktiem, kā arī jūras gultnēm. Tiek apstrīdēta arī ES drošība **gaisa telpā**, izmantojot arvien agresīvāku pozicionēšanos gaisa telpā, kas arvien biežāk ietver piekļuves ierobežošanas un teritorijas bloķēšanas taktiku.

Arī **klimata pārmaiņas, vides degradācija un dabas katastrofas** nākamajās desmitgadēs atstās smagas sekas uz mūsu drošības ainu, un ir pierādīts, ka tās ir nestabilitātes un konfliktu virzītājspēki visā pasaulē un tādējādi apdraud starptautisko mieru un drošību. Šajā ziņā konkrēti piemēri ir konkurence par dabas resursiem, piemēram, lauksaimniecības zemi un ūdeni, un energoresursu izmantošana politiskiem mērķiem. Mūsu ekonomiku dekarbonizāciju un pārveidi par resursefektīvākām un aprites ekonomikām pavada konkrēti izaicinājumi drošības jomā, tostarp piekļuve kritiski svarīgām izejvielām, vērtību ķēdes pārvaldība un ilgtspēja, kā arī ekonomiskās un politiskās pārmaiņas, ko izraisījusi pāreja uz atteikšanos no fosilām degvielām. Arī **globālas veselības krīzes** var radīt ievērojamu spiedienu uz sabiedrībām un ekonomikām, izraisot tālejošas ģeopolitiskas sekas.

Visiem šiem transnacionālajiem izaicinājumiem ir raksturīga **arvien straujāka starptautisko tiesību ievērošanas mazināšanās un pieaugoši apdraudējumi globālajām un daudzpusējām starptautiskās sadarbības iestādēm**, ko mēs pēdējās desmitgadēs palīdzējām veidot un attīstīt, un tas ir arvien neatliekamāks transversāls un sistēmisks izaicinājums mums un mūsu partneriem, jo tas iedragā globālo kolektīvo spēju pārvarēt minētos izaicinājumus un izmantot minētās iespējas, kurām var pievērsties tikai – vai visefektīvāk – kopīgiem spēkiem.
